

בבא בתרא ק

עניין: הליכת אברהם בארץ ישראל, סימנים בראש השנה

רמב"ן פרשת לך לך

בראשית יב, ו

ודע כי כל גזירת עיריין כאשר תצא מכא גזירה אל פועל דמיון, תהיה הגזירה מתקיימת על כל פנים³⁰ - ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואות כמאמר ירמיהו שצוה לברוך "והיה ככלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל" וגו' (ירמיה נא סג טד) וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת (מ"ב יג טז-יז), "ויאמר אלישע ירה ויור ויאמר חץ תשועה לה' וחץ תשועה בארם" ונאמר שם (פסוק יט) "ויקצוף עליו איש האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם"³¹.

ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו³², והבן זה

מהר"ל באר הגולה באר השני

הדמיון תהי' הגזירה מקיימת עכ"פ, ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואתם כמאמר ירמיה לברוך והיה ככלותך וגו' וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת ויאמר אלישע ירה וגו' ולפיכך החזיק הקב"ה לאברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו והבן זה היטב עכ"ל הרב הגדול. ודברים אלו הם ברורים. ומעתה תדע להבין דברים אלו, כי הדבר הזה הוא חכמה נפלאה לעשות לגזירה עליונה דמיון וסימן למטה, כדי שתצא לפעל הטוב ותהי' מקיימת הגזירה לטוב לכך ראוי לעשות סימן ודמיון כמו שתמצא שעשו הנביאים, וזהו ענין הדמיון למכלי בריש שתא דברים שיש בהם סימן טוב כדי שתצא הגזירה לפעל ואז תהי' הגזירה הטובה מתקיימת. ואין בזה ניחוש רק היא הכנה שתצא הגזירה לטובה. והיינו דאמר השתא דאמרת סימנא מילתא, כי הוא מילתא לענין זה שעל ידי סימן תצא הגזירה לפעל הטוב, ודברים אלו נעמים ויקרים מפז וכל חפצים לא ישוו בהם.

בפרק ג' דהוריות (י"ב, א') אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא יהא רגיל למיכל בריש שתא קרא ורובי' כרתי וסלקא ותמרי. גם דבר זה מצאתי שהם תמהים מפני שנראה להם שהם ניחוש. ודבר זה אינו, שאם כן יהיה מעשה אלישע ומעשה ירמיה ענין ניחוש, וזה שירמיה צוה לברוך בן נריה (ירמיה נ"א) והיה בכלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל וגו' וכן ענין אלישע (מלכים ב', י"ג) בהניח זרועו על הקשת ויאמר אלישע ירה ויור ויאמר חץ תשועה לה' וחץ תשועה בארם ונאמר שם ויקצוף איש האלקים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה ארם, ולא היה ענין אלישע וירמיה ח"ו ניחוש. והנה דבר זה הוא סימן ואות להיות נגמר הדבר. ודבר זה ביאר הרב הגדול הרמב"ן ז"ל המקובל האלקי אשר אליו לבד נגלו תעלומות חכמה וסודי התורה, וכתב בפ' לך לך וז"ל ודע כל גזירת עליונים כאשר תצא הגזירה אל פעל

חתם סופר

אמר רבי יוסי ברבי חנינא מודים חכמים לרבי אליעזר בשביל של כרמים וכו'. הנה כבר חקר הרב החסיד ר' מנחם עזרי' מפאנו ז"ל על מחנה א"י אשר הקצ"ה נתן לנו, אם בשביל שהוא צדק חלז ודבש ועוז לאכול מפריה ולשבוט מטובה, או כדי לזכות את הנשמה שמתוך כך יוכלו ממדרגה למדרגה עד שיצאו למדרגה עליונה. והנה זה דומה לשביל כרם העשוי להלך, וצודאי כי כונה אצ"ה לא היה חלז כדי שיצאו למדרגה עליונה, ח"ש משום חציבותא דאברהם שהוא צודאי כי חציב עליו רק לזכות את הנשמה והיו דומיא דשבילי כרם העשוי להלך וקונה בהלך מ"י.

ויחי יוסף (פאפא) פרשת לך לך

העובד של הליכה זו, וזכה יוצן מאמר הגמרא במס' בבא בתרא (דף ק.) דלחך מ"ד יליף מהא דכתיב קום הכהלך צאך, דהליכה הוא אחד מדרכי הקנינים בשדה, וחכמים ס"ל אין הילוך מועיל כלום, והתם משום חציבותא דאברהם הוא דקאמר ליה הכי שחבא נוח לכבש לפני בניו, ולכאורה איך יהי' דהליכה זו נוח לכבש לבניו, אך י"ל דהקצ"ה התכוין בזה שבהליכתו יכניס נוח קדושה צהאך ועי"ז יהי' נוח לכבש לבניו, כלומר שיכ"י המקום מוכשר לעבודת ה' ולהתעלות בקדושת א"י, והיינו דכתיב אל צאך אשר ארץ, דתכלית הליכה לא גילה לו ה' רק אצ"ה צמח שאמר לו קום הכהלך צאך לארכה ולרחצה, וא"ש.

פתח עינים לחיד"א

דף ק' ע"א. התם משום חציבותא דאברהם וכו' כדי שיהא נוח לכבש וכו' פי' רשבים דלא יהא רשות לשטן לקטרג ולא פתחון פה למדת הדין. מכאן סעי' וסמך הוי הרב מופת הדור מהר"י בכר דוד בספרו הבהיר דברי אמת בדרושי' לשיטת הרמב"ן דכל שהנביא עשה סימן לנבואתו מתקיימת אפילו חטאו והאריך בזה הרמב"ן והרב הגו' כתב דתלמוד ערוך הוא כדקאמר בסוגיין כדי שיהא נוח לכבש ופירש רשבים דלא יהא רשות וכו' ע"ש: